

Ministerie van miserie: het fail

Tien jaar na de lancering van het Copernicusplan, waarmee toenmalig minister Luc Van den Bossche een grondige hervorming van de overheidsdepartementen op de rails zette, neemt Panorama-journalist Wim Van den Eynde het grootste ministerie van het land (30.000 werknemers, verdeeld over 800 kantoren) onder de loep. De titel – 'Het Failliet van Financiën' – liegt er alvast niet om: werkbijeen én de top van het ministerie vertellen voor de camera over het onwaarschijnlijke kluwen van problemen dat de FOD Financiën nu al jaren teistert. De verwoede krantenlezer kent de malaise al een beetje, maar sommige situaties en cijfers blijven verbazen. Bij wijze van *teaser*: vennootschappen hebben maar vijf procent kans om een belastingscontroleur over de vloer te krijgen. *Qué, Michel Maus?*

Michel Maus (advocaat en professor fiscaal strafrecht aan de UA) «Voor alle duidelijkheid: in die 5 procent zitten alléén de vennootschappen. Als je er de zelfstandigen bijtelt, kom je nog lager uit. Uit een enquête van Trends in 2006 bleek dat 5 procent van de ondervraagde bedrijven nog nooit een controleur over de vloer had gehad.»

HUMO Niet minder hallucinant: meer dan 30.000 vennootschappen dienden vorig jaar zelfs helemaal géén aangifte in.

Maus «En ze zijn daar niet eens voor op het matje voor geroepen! Een-vennootschap die géén aangifte indient, zou toch onmiddellijk een controleur op zijn dak moeten krijgen? Maar nee hoor: in 2008 hebben 32.000 ondernemingen dus doodleuk géén aangifte ingediend, en dat zijn er méér dan de 28.581 die wél aangifte hebben gedaan en gecontroleerd zijn. De reactie van Financiën op die kritiek luidt: 'Ja maar, het gros van die 32.000 zijn slapende vennootschappen, en daar valt toch niks te halen.' Maar waarom blijven ze dan in de statistieken zitten?»

»Terwijl controles toch écht wel resultaat hebben: maar liefst 82 procent leidt tot een rechtzetting, wat inhoudt dat de staat in het merendeel van de gevallen langs de kassa passeert. Het is dus een kwestie van genoeg te controleren, punt. Ik vergelijk het graag met de flitspalen op de autosnelwegen: die móéten er wel staan, anders rijdt iedereen zo snel als hij wil. Hoe klei-

'Het is veiliger geworden om je zwart geld op een Belgische rekening te zetten dan op een buitenlandse'

ner de pakkans, hoe groter de kans dat er gefraudeerd wordt.

»De combinatie tussen hoge belastingsdruk en lage pakkans is trouwens een van de belangrijkste redenen waarom in België zo veel gesjoemeld wordt. Mensen redeneren: waarom zou ik de helft van mijn inkomen aan de staat geven als belastingontduikers nauwelijks gecontroleerd worden, laat staan gepakt?»

»Persoonlijk vind ik die hoge belastingsdruk best relatief. Als je ziet wat je allemaal terugkrijgt... Vergelijk maar eens wat het kost om je kinderen in Engeland te laten studeren: daar loopt het inschrijvingsgeld algauw op tot 15.000 euro. En in de VS, het land dat prat gaat op de laagste belastingsdruk ter wereld, moet je niet alleen je onderwijs maar ook je gezondheidsverzekering uit eigen zak betalen. Als je dat allemaal uitrekt, hou je aan het einde van de rit ook maar dik de helft van je inkomen over, hoor. Maar ja: dat krijg je moeilijk aan de mensen verkocht.»

HUMO Uitleggen dat een land met een gemiddelde belastingsdruk van 44 procent van het BBP tegelijk een belastingsparadijs is, is vast ook niet makkelijk.

Maus «En toch is het wáár! De secretaris-generaal van de OESO (Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling, red.) noemde België enkele maanden geleden tijdens een interview met NBC in één adem met notoire belastingsparadijzen als Luxemburg, Zwitserland en Monaco. Dat was vooral vanwege ons bankgeheim: de fiscus mag in België geen gegevens van bankrekeningen opvragen. Wat wel raar is: sinds de top van de G20 in april 2009 heeft België met 17 landen een akkoord gesloten voor informatie-uitwisseling over bankrekeningen. Geen slechte zaak, maar wel een tikje bizar dat een Amerikaanse controleur zonder problemen bij zijn Belgische collega de bankgegevens mag opvragen van een Amerikaan in het Antwerpse Hoboken, maar dat die Belgische ambtenaar de re-

kening van een Belg uit Hoboken niet mag controleren. Het is sinds die akkoorden dus veiliger geworden om je zwart geld op een Belgische rekening te parkeren dan op een buitenlandse. Absurd, hé?»

»Nog een leuke: het bankgeheim bestaat alléén voor de inkomstenbelasting; voor BTW, successierechten en registratierechten geldt het níét. Als de fiscus jouw successierechten wil nakijken, kan ze die gegevens dus makkelijk opvragen bij jouw bank. Weet je hoe vaak de BBI (Bijzondere Belastinginspectie, red.) in 2008 van dat recht gebruik heeft gemaakt? In welgeteld 76 gevallen, voor de drie belastingen samen. Zelfs al hebben ze de juridische mogelijkheid, dan nóg slagen ze er niet in om het daadwerkelijk te doen. Waarom? Al sla je me dood.»

HUMO Een werknemer bij Financiën klaagt over de complexiteit van de wetgeving, volgens hem krijgen controleurs ook niet de tijd om de vele veranderingen deftig in te studeren.

liet van financiën

Maus «Daar heb ik alle begrip voor: hoe ingewikkelder de wetgeving, hoe trager je controles verlopen, hoe minder je er aan het einde van de dag hebt kunnen doen. De pakkans wordt lager, en dus zal de fraude toenemen.»

HUMO Eén lichtpunt: met de informatisering van de overheidsdienst gaat het de goeie kant uit.

Maus «Daar heb ik ook mijn twijfels over. Neem nu de informatie van de zogenaamde Witwascel, die meldingen vanuit de banksector krijgt als er een vermoeden is dat zwart geld wordt witgewassen. Wel: die dienst krijgt om en bij de 13.000 oproepen per jaar. Niet slecht, zou je denken, maar in Nederland zijn dat er wel 130.000 – tien keer zoveel! 'Tja,' zegt de fiscus bij ons, 'we stimuleren dat niet, want we kunnen die informatiestroom toch niet verwerken.' De wereld op zijn kop, hè?

»Nog een mooi voorbeeld: als jij een spaarrekening in het buitenland hebt, dan stuurt die bank een bericht naar de Belgische fiscus waarin staat hoeveel intrest je hebt ontvangen. Maar wat blijkt? Volgens een zopas gepubliceerd rapport van het Rekenhof slaagt de fiscus er niet in om die informatie ook effectief te gebruiken.

»Een andere techniek waarmee je heel veel fraudeurs zou kunnen opsporen: *datamining*. Je linkt gegevens van verschillende databanken aan elkaar. Als je bijvoorbeeld de databank van Financiën koppelt aan die van de Kruispuntbank van Ondernemingen (databank met info over alle Belgische ondernemingen, red.), kun je aflézen dat persoon A een vennootschap opricht, en twee maanden later een nieuwe terwijl de eerste in vereffening gaat. Gooi daar een paar parameters tegenaan en de fraudeurs rollen bij wijze van spreken zo uit je computerscherm. Helaas: de wet die gaat over informatie-uitwisseling met andere departementen stamt uit 1938 – de post werkte bij wijze van spreken nog met duiven (*lacht*). De fiscus mag nu dus wettelijk alleen gerichte vragen stellen aan andere instanties, een koppeling van databanken is uitgesloten, terwijl dat net interessant zou zijn. De overheid heeft een schat aan informatie voorhanden: dat ze daar nu eens gebruik van maakt.»

HUMO Conclusie: het herstructu-

reringsplan Coperfin, op de rails gezet door toenmalig SP-minister Luc Van den Bossche, is een totale mislukking?

Maus «Het is nog te vroeg om dat te besluiten, want het is nog niet helemaal uitgevoerd. Wat je wel ziet is dat politici elkaar blijkbaar liever bekampen dan dat ze samenwerken in het belang van de staat.»

HUMO SP-A'er Dirk Van Der Maelen neemt in 'Panorama' het woord 'sabotage' in de mond: aangezien minister van Financiën Didier Reynders intelligent genoeg is om te weten wat hij doet, stuurt hij de boel moedwillig in de soep, zo redeneert hij.

Maus «Van Der Maelen schiet graag op Reynders hè, maar tijdens de vorige legislatuur zat de SP-A wel méé in de regering. Bovendien: als de regering van financiën een topprioriteit zou maken, dan heeft Reynders toch geen andere keuze dan de regeringbeslissingen uit te voeren? Niet dat ik verwacht dat hij plots de grootste fraudebestrijder op de planeet zal worden, maar toch (*lacht*).

»Toen ik als expert betrokken was bij de parlementaire onderzoekscommissie Fiscale Fraude (die tussen mei 2008 en 2009 onderzocht waarom veel grote fraudezaken verjaren, red.) heb ik gemerkt dat de politieke partijen echt wel bereid zijn om de problemen aan te pakken, maar dat er van concrete maatregelen zelden of nooit iets in huis komt. Neem nu dat fameuze voorstel van Vincent Van Quickenborne om het BTW-tarief in de horeca te verlagen naar 6 procent en de klant in ruil daarvoor – om het zwartwerk tegen te gaan – alleen nog elektronisch te laten betalen. Lang geen slecht voorstel, maar één dag later werd hij al teruggefloten door zijn achterban. Tja: als politici dan eens een goed voorstel op tafel gooien, wordt het binnen de kortste keren weggeveegd en is het wéér naar af.

»Het is hóóg tijd dat de regering – wie er pok in zit – eindelijk werk maakt van haar departement Financiën. En misschien moet iemand er maar eens met de grove borstel door gaan, in plaats van voortdurend compromissen te zoeken die op termijn toch niet werken.» (kt)

PANORAMA

Canvas, zondag 7 februari, 20.10